

Maurits Goudekete

1912-1989

Maurits (Mau) Goudekete werd geboren op 11 augustus 1912 in Amsterdam als enig kind uit een huwelijk tussen een Asjkenazische vader en een Sefardische moeder. Zijn vader begon, net als zijn grootvader, in de diamantslijperij van enkele neven. Daarna bouwde hij samen met zijn vrouw een juweliersbedrijf op. Ruwe diamant werd ingekocht op de diamantbeurs in Londen.

De crisisjaren sloegen toe en de zaken gingen zo slecht dat Maurits Goudekete niet naar Delft kon gaan om te studeren. Hij bleef in Amsterdam, woonde thuis en ging aan de Universiteit van Amsterdam natuurkunde studeren. Daarnaast gaf hij bijlessen. In oktober 1941 promoveerde Goudekete en kort daarna werd hij leraar natuurkunde aan het Joods Lyceum in Amsterdam.

Binnen het gezin Goudekete speelde het Jodendom geen grote rol, maar Maurits werd wel naar Joodse les gestuurd. Hij kreeg van zijn 7^e tot zijn 17^e jaar Joodse les van een vroegere voorganger in Gorinchem. Het was deze leraar die Goudekete zijn liefde voor het Jodendom en de cultuur die daarin besloten lag bijbracht.

Kort voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog meldde Mau Goudekete zich bij de vrijwillige burgerwacht en in de meidagen van 1940 bewaakte hij de bevolkingsregisters op het Singel in Amsterdam. Via de vrienden die hij daaraan overhield kwam hij als manusje van alles terecht in de illegaliteit. Hij was onder andere informatie-officier van de illegale beweging in Amsterdam-Oost, waar hij kleine klusjes deed. Over zijn rol in deze was hij bescheiden. Als belangrijkste daad noemde hij het feit dat hij zijn vroegere promotor, Prof. Michels, in het commando over Amsterdam-Oost wist binnen te halen.

In het begin van de oorlog, kort voor zijn huwelijk met Riek Kats, sloot Mau Goudekete zich aan bij de Liberaal Joodse Gemeente in Amsterdam. Onder valse namen besloten zij in 1943 gescheiden onder te duiken, waar Riek zorgde voor hun in de oorlog geboren zoon. Goudekete werkte al gauw onder een valse naam verder in de illegaliteit. Hij zat in een netwerk van mensen, die bij de bevrijding van Amsterdam het leven weer op gang probeerden te brengen.

Toen ook de Joden na de bevrijding weer actief werden en op zoek waren naar capabele bestuurders schoof de illegaliteit Mau Goudekete naar voren. Hij nam plaats in een 'Commissie voor Joods rechtsherstel', al gauw Stichting Joodsche Gemeenschap genoemd. Op deze wijze vertegenwoordigde Mau de Liberale Gemeente in het hart van de Joodse gemeenschap, iets wat voor de oorlog niet mogelijk zou zijn geweest.

Vanaf dat moment was het Verbond van Liberaal Religieuze Joden in Nederland vertegenwoordigd in alle na de oorlog opgerichte algemene Joodse organisaties.

Mau Goudekete, een zoeker, werd 'amateur-theoloog' en had bewust gekozen voor het Liberale Jodendom. Hij werd daarin sterk beïnvloed door de jonge liberale rabbijn Ludwig Jacob Mehler. In 1945 ging Goudekete op zoek naar mensen van de liberale gemeente om de liberale beweging en de sjoel van Mehler in Amsterdam weer op te richten.

In samenwerking met de opgedoken Levie Levisson, voorzitter van de Liberaal Joodse Gemeente Den Haag en de secretaris, A. Loeb werd de Liberaal Joodse Gemeente Amsterdam weer opgestart. Hij kreeg daarbij steun van een van de rabbijnen van de Liberaal Joodse Gemeente in Londen, die als chaplain enige tijd in Nederland verbleef.

Dank zij de bemoeienissen van Mau Goudekete kon het standpunt van de liberale Joden weer in het Nieuw Israëlietisch Weekblad worden uitgelegd. Een eerder ingezonden brief van Goudekete aan het blad, waarin hij pleitte voor het slechten van de muur tussen liberale en orthodoxe Joden werd geplaatst. Zijn voornaamste taak was nu het vinden van leden van de vooroorlogse liberale gemeente die de oorlog hadden overleefd.

Goudekete nam het voortouw bij de organisatie van de eerste dienst van de Liberaal Joodse Gemeente Amsterdam, die op 29 december 1945 plaatsvond in het Minervapaviljoen.

In de herfst van 1946 verhuisde het gezin Goudekete naar Curaçao voor een betrekking bij het onderwijs en om te proberen de Joodse gemeente aldaar, Tempel Emmanue-El, nieuw leven in te blazen. Hij ging voor een jaar maar bleef veertien jaar weg. In 1960 keerden zij terug naar Nederland, waar Mau Goudekete rector werd aan het Spinoza Lyceum in Amsterdam. Tevens werkte hij als adviseur op onderwijsgebied bij de gemeente Amsterdam.

Zijn vrouw Riek was redactiesecretaresse en eindredacteur van het blad Levend Joods Geloof waar Mau steeds een grote bijdrage aan leverde.

Op 30 augustus 1961 werd Goudekete voorzitter van het Verbond van Liberaal Religieuze Joden in Nederland. Hij zette zich in om het Verbond te maken tot een overkoepelend orgaan met duidelijke taken als centrale organisatie waarbij alle Liberaal Joodse kerkgenootschappen waren aangesloten. Op 12 oktober 1965 werd het Kerkgenootschap Verbond van Liberaal-Religieuze Joden in Nederland opgericht. Goudekete werd voorzitter en de drie gemeenten in Amsterdam, Den Haag en Arnhem waren met behoud van een grote mate van zelfstandigheid aan de organisatie verbonden.

Binnen de LJG Amsterdam kreeg Mau Goudekete de titel van chaweer. Na een periode van conflicten met het bestuur over de erediensten en met name het minjan en de rol van vrouwen binnen de dienst werd Goudekete in december 1963 voorzitter. Hij was een voorstander van de mogelijkheid om ook zonder minjan een dienst te houden en wilde de vrouwen een actieve rol geven binnen de erediensten. Hij was een van de vernieuwers van het liberale Jodendom, al duurde het nog ongeveer tien jaar voordat de vrouwenemancipatie een feit was.

Goudekete, die in Curaçao als lekenrabbijn van de gemeente Tempel Emmanue-El had gefunctioneerd, diensten had geleid en kinderen had opgeleid voor bar- en bat mitzwa, nam na zijn terugkeer soms diensten waar. Onder zijn leiding schudde de LJG Amsterdam het Duitse liberale Jodendom van zich af en schakelde de gemeente over op het Amerikaanse voorbeeld. Door de toevloed van Nederlandse leden had de LJG Amsterdam zich langzamerhand losgemaakt van het gedachtegoed van de Duitse Joden die jarenlang de kern vormden van de gemeente.

De gemeente groeide explosief en Goudekete zette zich actief in voor de bouw van de nieuwe sjoel in de Graafschapstraat (later Jacob Soetendorpstraat).

In 1977 stapte Mau terug als voorzitter van de LJG Amsterdam en legde hij ook het voorzitterschap van het Verbond neer. Hij werd voorzitter van Joods Maatschappelijk Werk en werd daarmee de eerste prominente LJG-er in een dergelijke positie binnen de Joodse gemeenschap. Met het afscheid van Goudekete van de LJG Amsterdam kwam een einde aan een tijdperk.

Na de oorlog was er in Nederland geen enkele opvang of ondersteuning voor degenen die de Sjoa hadden overleefd en was deze evenmin bespreekbaar. Nu was de welvaart toegenomen en werd de Sjoa niet alleen bespreekbaar, maar waren de Joden zelf volwaardige gesprekspartners. Goudekete was opgegroeid tussen twee gemeenschappen: de Portugese van zijn moeder en de Nederlands Israëlitische van zijn vader. Zijn onafhankelijke en verstandelijke visie is voor de ontwikkeling van het progressieve Jodendom in Nederland van grote betekenis geweest. Mede dank zij zijn grote verdiensten werd Goudekete vice-president van de World Union for Progressive Judaism en president van de European Board, totdat de jongere rabbijnen die taken gingen vervullen.

Op 12 mei 1989 overleed Mau Goudekete, 76 jaar oud. Door een particulier initiatief en mede gefinancierd door de Markusstichting werd aan de Vrije Universiteit in Amsterdam een dr. M. Goudekete leerstoel voor Moderne Filosofie opgericht.

03-08-2010